

В результате такой «двухступенчатой» метафоризации, столь сложная область, как международные отношения, получает истолкование в базовых, привычных каждому человеку с детства категориях моторного и перцептивного опыта.

Список литературы: 1. Баранов А. Н. Словарь русских политических метафор / А. Н. Баранов, Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1994. – 346 с. 2. Слово в действии. Интен-анализ политического дискурса: [антология / упоряд. Т. Уша, В. С. Кова, Н. Павлова]. СПб., 2000. – 240 с. 3. Чудинов А. П. Политическая лингвистика / А. П. Чудинов. – Екатеринбург : Урал. ун-т, 2003. – 358 с. 4. Будаев Э. Метафора в политическом интердискурсе / Э. Будаев, А. Чудинов. – Екатеринбург: Урал. ун-т, 2006. – 217 с.

Поступила в редколлегию 26. 05. 09

УДК 623.438

Ю. Ю. КОШКАРОВ, канд. техн. наук, НТУ «ХПИ»

ВИРОБНИЦТВО ТА ВТРАТИ ОЗБРОЄННЯ ТАНКОВИХ ВІЙСЬК У ПЕРІОД 1941-1945 рр.

У статті проведений аналіз виробництва та втрат танків у роки Великої Вітчизняної війни та показаний внесок промисловості у перемогу над ворогом.

The article is described conducted analyze of production and loses of tanks in the years of Great Patriotic war and shown payment of industry in victory over an enemy.

Уроки історії свідчать про те, що неможливо досягти перемоги над противником без використання різномірних видів озброєння та бойової техніки. Без глибокого засвоєння історичного досвіду, уроків Великої Вітчизняної війни неможливо осмислити сутність тих явищ та процесів у справі розвитку бронетанкових військ та їх озброєння, які існують у теперішній час, а тим більш прогнозувати основні напрямки розвитку їх у майбутньому.

Війни початку ХХ століття показали, що досягти стратегічної мети можливо лише при високому оснащенні військ різномірними видами озброєння та техніки. Вже в ході першої світової війни з'явилися на полях бойовищ літаки, автоматична стрілецька зброя, і як новітній на той час засіб збройної боротьби, танк. Він допоміг вирішити проблему виходу з позиційного тупика та забезпечив можливість проривати глибоко ешелоновану оборону противника. Цей факт надав змогу військовим теоретикам ідеалізувати роль техніки у війні. Англієць Дж. Фулер стверджував, що війна на 90% залежить від зброї, а інші фактори – стратегія, керівництво, мужність, дисципліна, постачання запасів матеріальних засобів можуть дати лише один відсоток воюючим арміям [4]. У свою чергу

німецький генерал Г. Гудеріан віддавав перевагу масовим танковим ударам, які на його думку були, здібні знищити будь-яку оборону [1]. В 20-30 рр. XX ст. в Радянському Союзі військовими теоретиками В. Триандофілловим, М. Тухачевським та іншими розроблялися та впроваджувалися в практику теорія глибокого бою і операції з використанням крупних угруповань танкових військ. Під впливом цих теорій формувалися воєнні доктрини, робилися замовлення на масове виробництво озброєння та бойової техніки.

Процес технічного оснащення армій новими видами озброєння та бойової техніки, який розпочався під час першої світової війни, продовжився в 30-і рр. XX ст. В цей передвоєнний період Німеччина зробила ставку на армію, яка мала б у своєму складі танкові і моторизовані дивізії, на озброєнні яких була велика кількість танків та іншої бронетанкової техніки. Наприклад, тільки в одній танковій дивізії Вермахту зразка 1941 р. знаходилось близько 200 танків.

Готувалася до війни і Радянська держава. В передвоєнний період Червона Армія отримала від промисловості танки Т-26, БТ-7М, Т-50, Т-34, КВ та інші. Це підтверджують відомості, які наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Наявність танків в Червоній Армії,
Німеччини та її союзників у червні 1941 р.

Найменування	Червона Армія	Співвідношення в діючих арміях	Німеччина
	на радянсько- германському фронті		на радянсько- германському фронті
танки усіх типів	14166	3,3:1	4300
танки, яким був потрібний капіта- льний ремонт	4118	–	–
танки, яким був потрібний серед- ній ремонт	6248	–	–
танки, які були готові до застосу- вання в повному обсязі	3800	1:1,1	–

Таблиця складена автором на основі [1,2]. Аналіз даних, які наведені в табл. 1 свідчить про те, що капітальний ремонт був потрібен 29% радянських танків, а середній – 44%.

Червень 1941 р. висунув нові, більш високі вимоги до якості озброєння та техніки ворогуючих сторін. З'явилась необхідність збільшувати вогневу міць

та броньований захист танків, розвивати засоби протитанкової боротьби. В роки війни танк Т-34 став основною бойовою машиною Червоної Армії. Він виправдав себе на усіх етапах війни, однак у ході ведення бойових дій він був модернізований виходячи з потреби військ. За рахунок покращення броньового захисту та вогневої могутності він так і залишився непереможним до кінця війни.

В роки Великої Вітчизняної війни на озброєння Червоної Армії надходили танки: Т-60, Т-70, Т-34-85, КВ-85, ЙС-2, ЙС-3. Промисловість продовжувала випуск озброєння та бойової техніки довоєнної модифікації з удосконаленими основними показниками [3].

У табл. 2 наведені дані про обсяг виробництва танків та самохідних артилерійських установок (САУ) у СРСР в роки Великої Вітчизняної війни.

Таблиця 2

Обсяг виробництва бронетанкової техніки
в СРСР в період з 1941 до 1945 року

Рік	1941	1942	1943	1944	1945	Усього
Танки та САУ усіх типів (тис. шт.)	4,7	24,5	24,1	29,0	16,0	98,3

Аналіз даних, які наведені у табл. 2 свідчить про те, що радянська промисловість з початком війни у високому темпі збільшувала випуск танків усіх типів. Це стало одним із вирішальних чинників перемоги над противником. Високі темпи виробництва бойової техніки дозволили забезпечувати потреби Червоної Армії, швидко відновлювати боєздатність головної ударної сили – танкових військ, їх втрати в ході проведення операцій на різних театрах воєнних дій.

У зв'язку з великими втратами бойової техніки радянськими військами на початку воєнних дій кількість танків наприкінці 1941 р. різко скоротилась. Про це свідчать дані табл. 3.

Таблиця складена автором на основі [2]. Аналіз даних, які наведені у табл. 3 свідчить також про те, що тільки на початку 1943 р. розпочалося значне зростання виробництва бронетанкової техніки на підприємствах, евакуйованих у східні райони та Середню Азію.

Потреба в збільшенні виробництва бойової техніки в роки війни пов'язана з великими їх втратами. Щодобово в радянських військах в середньому виходило з ладу більш 60 танків, а в період Курської битви, Берлінської наступальної операції – 70-90 одиниць. Втрати противників наведені у табл. 4.

Кількість бойової техніки в Червоній Армії
у роки війни (тис. шт.)

Станом на:	Найменування	Танки та САУ
22.06.1941 р.	Усього:	22,6
	В т.ч. в діючій армії	14,16
01.01.1942 р.	Усього:	7,7
	В т.ч. в діючій армії	2,2
01.01.1943 р.	Усього:	20,6
	В т.ч. в діючій армії	8,1
01.01.1944 р.	Усього:	24,4
	В т.ч. в діючій армії	5,8
01.01.1945 р.	Усього:	35,4
	В т.ч. в діючій армії	8,3
09.05.1945 р.	Усього:	35,2
	В т.ч. в діючій армії	8,1

Таблиця 4

Втрати танків, САУ Червоної армії та Німеччини і її сателітів (тис. шт.)

Втрати Червоної армії	Співвідношення	Втрати Німеччини та її союзників		
		Усього	В тому числі	
			Німеччина	Союзники
96,5	3,0:1	32,5	32,0	0,5

Аналіз даних, які наведені в таблицях 3 та 4 свідчить про те, що в Червоній Армії на 9 травня 1945 р. танків та САУ було в 1,6 разів більше ніж на 22 червня 1941 р.

Підбиваючи підсумок слід вказати, що завдяки високим можливостям промисловості, героїчному подвигу працівників тилу Червона Армія була майже завжди забезпечена необхідною бойовою технікою та знаходилась в готовності до виконання поставлених завдань щодо розгрому ворога.

Список літератури: 1. *Гейнц Гудериан*. Танки – вперед! / Гейнц Гудериан ; [пер. з німец.]. – Смоленск: «Русич», 1999. – 244, [1] с. 2. *Россия и СССР в войнах XX века: статистическое исследование*. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 608 с. 3. *Советские танковые войска 1941-1945: военно-исторический очерк* / [И. М. Ананьев, Н. Г. Андронников, А. С. Бегишев та ін.] – М.: Военвид., 1973. – 333 с. 4. Christopher F. Foss. *The Vickers Tanks* / F. Foss Christopher, Peter McKenzie. – Great Britain, 1988. – 256 p.

Надійшла до редколегії 02. 04. 09